

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VIII.

CELOVEC, SOBOTA, 7. MAREC 1953

ŠTEV. 15 (566)

Svet ugiba o posledicah Stalinove smrti

Radio Moskva je včeraj v zgodnjih jutranjih urah uradno sporočil, da je umrl ministrski predsednik vlade Sovjetske zveze in predsednik prezidija KPSZ Josip Visarionovič Stalin. Kot neposredni vzrok smrti navaja omenjeno radio-sporočilo iz Moskve zastoj delovanja srca.

Ministrski predsednik Sovjetske zveze je že v noči od minule nedelje na ponedeljek utrpel možgansko kap in krvavenje možganov, ki ga je onesvestilo in ohromilo ter v nadaljnjem poteku bolezni povzročilo še druge težke zdravstvene motnje. Kljub temu je svet zvedel o dogodku prvič šele v sredo zjutraj. Od obolenja do smrti se Stalin ni prebudil iz neza vesti.

Svetovni tisk in radio-poročila ter celo politična dogajanja v vsem svetu so bila od srede naprej popolnoma pod vtisom poročila iz Moskve, kako je s Stalinovim zdravstvenim stanjem. Predsednik ZDA Eisenhower se je na primer posvetoval s svojimi najbližjimi sodelavci, kako bi lahko vplival ta dogodek na politični položaj v svetu in je izrazil pripravljenost sestati se tudi s Stalinovim naslednikom, če bi to bilo koristno ohraniti svetovnega miru.

V mnogih časopisih in radio-komentarjih so ugibali in še ugibajo o Stalinovem nasledniku. Iz Moskve je prišla doslej samo neka sicer nepotrjena vest, da ga v državnih poslih trenutno nadomešča Molotov, v partijskih funkcijah pa v zadnjem času nesporno najvplivnejši mož v Kremlju Malenkov. Prav tako časopisi prinašajo obširne življenjepisne Stalina in iz Rima je prišla celo vest, da je sam papež molil za njegovo spreobrnjenje v zadnji uri.

Centralni komite Komunistične partije in vlada Sovjetske zveze sta od razširitve vesti o Stalinovi bolezni dalje sproti objavljali zdravniška poročila, ki so stalno govorila o tem, da se Stalinovo zdravstveno stanje še ni spremenilo, odnosno da se je celo vedno bolj poslabšalo, dokler včeraj zjutraj ta zdravniška poročila ni zamenjala vest o njegovi smrti.

Od obiska maršala Tita v Londonu pričakujejo koristne rezultate

Politični krogi v Beogradu ocenjujejo bližnji obisk maršala Tita v Veliki Britaniji kot pomembno konstruktivno kretnjo Jugoslavije in Velike Britanije za razumevanje med narodov. Ta obisk bo hkrati tudi manifestacija možnosti bližnjega sodelovanja držav z različno družbeno ureditvijo.

Brez dvoma bo ta obisk doprinesel tudi h krepitvi odnosov in sodelovanja med obema državama na vseh področjih in vsestransko pričakujejo od tega koristne rezultate. Za razgovore jugoslovanskega predsednika republike in vodilnih državnikov Velike Britanije — tako poroča Jugospress — niso določena kakšna posebna vprašanja. Pričakujejo, da bodo med razgovori izmenjali splošna mišljenja o vseh vprašanjih, ki zanimajo Jugoslavijo in Veliko Britanijo.

Opozorilo lovcem

Lovce-naročnike „Slovenskega vestnika“ opozarjamo, naj se pravočasno, najpozneje do 14. t. m., prijavijo za lovski izlet v Kočevje, ki bo v dneh od 20. do 23. marca 1953.

Točni čas odhoda in povratka, stroški izleta, potrebni osebni dokumenti ter ostali pogoji za udeležbo so razvidni iz tozadevne objave v zadnji številki „Slovenskega vestnika“. Dodatno še opozarjamo, da mora imeti vsak udeleženec pri sebi tudi lovske dokumente, to je lovsko karto in orožni list.

S prijavi ne odlašajte. Priglasite se osebno ali pismeno takoj, ker zamudnikov ne bomo več mogli upoštevati.

Uredništvo „Slovenskega vestnika“.

Iz raznih krogov, med njimi tudi zdravniških v zapadnem svetu, so bila že vnaprej slišati mnenja, da je na osnovi zdravniških poročil iz Moskve računati s skorajšnjo smrtjo šefa sovjetske vlade. Ponekod so celo domnevali, da je bil že mrtev, ko je Moskva razširila vest o njegovi bolezni, da so pa to hoteli zamolčati, dokler ne bo urejeno vse, kar je po

Stalinovi smrti v Kremlju treba urediti z notranje-političnega vidika.

Vsekakor je ta dogodek res pomemben ne le za narode Sovjetske zveze, marveč tudi za nadaljnji razvoj v svetu z ozirom na politične odnose med vzhodom in zapadom, o katerih je zaenkrat še nemogoče presoditi, ali bodo ostali isti kot doslej, ali pa bo kot posledica Stalinove smrti in s tem njegovega odstopa s svetovno-političnega pozorišča prišlo do kakih pozitivnih ali negativnih sprememb v tem pogledu.

V. kongres Ljudske mladine Jugoslavije

V Kolarčevi univerzi v Beogradu je pričel včeraj popoldne z delom V. kongres Ljudske mladine Jugoslavije.

Jugoslovanska mladina se je v svojih organizacijah že več mesecev temeljito pripravljala na svoj kongres. Povsod so mladinske organizacije izvolile svoja nova vodstva in delegate za kongres. V zadnjem tednu pa so zlasti proučevale deklaracijo Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije in vprašanje vključitve mladinske organizacije kot celote v to vseljudsko organizacijo delovnih ljudi Jugoslavije.

V vsej državi so bili izbrani za kongres 1204 delegati. Mladina v Srbiji je izbrala 413 delegatov, v Hrvaški 254, v Bosni in Hercegovini 183, v Sloveniji 85, Makedoniji 98, v Črni gori pa 40. Zveza študentov je poslala na kongres 48, mladinci v Jugoslovanski ljudski armadi pa 83 delegatov.

Razen delegatov prisostvuje kongresu tudi večje število gostov. Iz inozemstva so se med drugimi najavile delegacije Nacionalne zveze francoskih študentov, socialistične mladine Nemčije in Avstrije, švicarske socialistične mladine, urugvajске socialistične mladine, de-

legacija študentov univerze v Atenah, mladina iz Trsta in Koroške. Iz Koroške je odpotovala na kongres tričlanska delegacija Zveze slovenske mladine. Kongresu prisostvuje tudi opazovalec Mednarodne zveze socialistične mladine in predstavnik UNESCO.

Za začetek kongresa je beograjska mladina priredila velik miting, zvečer pa so najstarejša mladinska kulturno-umetniška društva „Ivo Lola Ribar“ in „Branko Krstanović“ iz Beograda ter „Jože Vlaković“ iz Zagreba priredila koncert za delegate in goste.

V Trstu pripravljajo novo protijugoslovansko provokacijo

Kakor se je zvedelo, je iredentistično propagandno središče v Trstu „Lega nazionale“ zaključilo propagandne priprave za proslavo 20. marca, obletnice podpisa trojne deklaracije, s katero so tri zapadne države leta 1948, tik pred parlamentarnimi volitvami v Italiji, priporočile priključitev celotnega ozemlja STO Italiji.

Organizacije fašistične šolske mladine so ustanovile udarne skupine, katerih naloga je,

da izzivajo nereda na posameznih krajih, ki so določeni kot žarišča „naprej pripravljenih demonstracij“. Glavno vlogo za povzročanje neredov je dobila fašistična srednješolska in visokošolska mladina.

„Lega nazionale“, ki je pod upravo neofašističnega italijanskega socialnega gibanja in združuje vsa iredentistična politična gibanja in skupine, pripravlja za 20. marec tudi izdajo posebnega koledarja, posvečenega lanskim neredom v Trstu, ki bo poln gesel, ki pozivajo k novim neredom. Na dan 20. marca bo „Lega nazionale“ dala v promet tudi spominske značke, vlitve v baker, na katerih so upodobljeni demonstranti in rimska volkulja.

Dvojna mera za Južno Tirolsko in Koroško

Neko poročilo avstrijske poročevalne službe APA od začetka tega tedna pravi, da je južno-tirolska regionalna vlada sprejela načelni sklep zvišati plače za 10.000 lir (okoli 400.— šil.) vsem višjim uradnikom in za 5000 lir vsem nižjim uradnikom, ki poleg italijanskega ustmeno in pismeno obvladajo nemški jezik ter so v stanju, da to pri posebnem izpitu dokažejo. Brez dvoma je to pomemben ukrep za zagotovitev dvojezičnosti na Južnem Tirolskem.

Koroško dnevno časopisje je prineslo to poročilo brez kakršnega koli lastnega komentarja, kot da gre za samo po sebi umevno stvar in pravico nemške manjšine v Italiji. Saj to tudi je! — Ampak drugače je pri nas na Koroškem. Tu nam dvojezičnost v uradih niti ne priznavajo, kaj šele da bi nameščali uradnike po kriteriju dvojezičnosti ali takim celo zgolj zaradi dvojezičnosti zvišali plače. Prav zaradi tega, ker pač zanje velja na Koroškem druga mera glede narodnostnih pravic manjšine, so se vzdržali vsakega komentarja h gornjemu poročilu.

Kmetijski visokošolski tedni pred zaključkom

Kakor v preteklem letu tako se je tudi v minulih štirinajstih dneh naše kmečko ljudstvo rado odzvalo predavanjem Kmetijskih visokošolskih tednov. Medtem ko so bila v prvem tednu predavanja namenjena predvsem Podjuni, so se v drugem tednu vršila po vaseh na naših Gurah, v Rožu in Zilji.

Če pregledamo kraje, kjer so predavanja doslej že bila, potem moramo poleg krajev, kjer so se oddržala predavanja lani (Pliberk, St. Primož, Bilčovs, Škofiče in Zmotiche s

skupno 30. predavanji) navesti letos še nove in sicer Velikovec z devetimi predavanji, Železno Kaplo s šestimi predavanji, Apače s tremi predavanji, Podravlje s šestimi, Kotmaro ves, Šmartno pri Rožku in St. Janž v Rožu s štirimi predavanji ter Radiše s petimi predavanji. Letošnji Kmetijski visokošolski tedni, ki jih Slovenska kmečka zveza zaključuje na Radišah, obsegajo torej skupno 73 predavanj. Omenimo še, da so bile poleg tega v Pliberku, St. Primožu, Velikovecu, Kotmari vesi, Škofi-

čah in Zmoticah tudi filmske predstave s strokovno vsebino, ki jih je bilo v vsakem izmed pravkar navedenih krajev po pet.

Ce bi hoteli opisati bistvo posameznih predavanj, bi pri obilici njihove pestre vsebine zašli pri našem poročilu predaleč. Saj so vsebovala predavanja vrsto zanimivih pojasnil in ugotovitev, jasnih smernic in navodil, tako o gnojenju in ureditvi kolobarja kot o načinu povečanja pridelkov na polju, nadalje o problemu olajšanja dela in pocenitvi pridelovanja, o krmljenju in vzreji živine, o načelih zadržane samopomoči ter o davkih in kmetijski zakonodaji. Sicer pa bodo o vsem tem vedeli največ povedati udeleženci tečaja sami.

Zal je, da so letošnji Kmetijski visokošolski tedni padli v izredno neugoden čas. Spomlad se jadrno bliža, polno je dela v gozdu in sadovnjaku, ki mora biti opravljeno še pred setvijo. Zato ni čudo, če so v krajih, kjer so se vršila predavanja podnevi, obžalovali, da so padla v tako neugoden čas.

V koliko pa se zaradi razbijaškega početja gospode okoli Tischlerja in Murija posamezniki ponekod v lastno škodo niso udeležili visokošolskih tednov, bodi klavrna zasluga za naše ljudstvo, kajti poizkusi zahrbtnega odvajanja našega kmeta od strokovne izobrazbe pač nikomur ne more služiti v čast.

Zaključimo lahko, da so Kmetijski visokošolski tedni SKZ na vključ spomladanskim delom, ki že močno kličejo ter na vključ zahrbtnemu odvajanju vodstva KDS tudi po številu udeležencev doprinesli k plemenitemu cilju: pomagati slovenskemu kmetu na poti k naprednejšemu in uspešnejšemu gospodarstvu.

Del udeležencev predavanj Kmetijskih visokošolskih tednov v Škofičah

Še ena trdnjava

Poročilo iz Celovca

Danes sem spet prebiral „Tednik“ in bral v njem, kako so Gedeonove čete v raznih občinah vzdržale napad (važne so takšne ugotovitve, kdo bo gledal rezultate!), pa smešnice o koroški Sloveniji, ki je v KDS-ovskem taboru (bi pa bilo res žalostno, če bi nas bilo samo 3892). To in še marsikaj podobnega sem bral, pa bi k takšnim zanimivim vestem rad še sam prispeval novice o tem, kako se je držalo slovensko ljudstvo v eni izmed KDS-ovskih trdnjav, v Celovcu. Ne sicer v samem mestu, pač pa v že slavni Mohorjevi hiši.

V tej hiši živi precej ljudi, in gospod doktor so pričakovali, da bo zato tudi precej glasov, tako blizu 30. In potem so prišli volitve, no, in na pristojnem volišču se je zbralo samo — sedem glasov za gospoda.

Saj razumemo, da bi moralo biti nekaj glasov manj, ker gospod kandidat iz skromnosti najbrž niso glasovali za svojo stranko. Toda samo sedem, to je preveč. Saj bi po teh številkah človek lahko sklepal, da sta v Mohorjevi hiši zanesljivi samo še dve družini, od katerih je ena kandidatova.

Nič čudno ni, da je gospodu inženirju kar sapa zaprl tak rezultat, da so bili drugi gospodje v obraze rdeči, in da se je še celo levinja razsrdila in zagrozila, da bodo že videli tisti, ki jedo KDS-ovski kruh pa ne volijo KDS-ovsko.

Stari pregovor pravi, da riba pri glavi smrdi. Da, ne samo na Gurah, še v Mohorjevi hiši se jasni!

In če se bo jasnilo še naprej, bo kmalu v tej hiši prostora za vsa tisto koroško Slovenijo, ki jo gospod Tischler po zgodovinsko kršči v zvinšarijo.

Vesti iz Jugoslavije

Umetni dež tudi v Jugoslaviji

Minilo je šele šest let, odkar se je znanstvenikom v Ameriki posrečil prvi poskus z umetnim dežjem. Zdaj je ta metoda znatno izpopolnjena in v ZDA imajo že tri podjetja, ki se ukvarjajo z umetnim dežjem. Tudi v Jugoslaviji bodo začeli izdelovati naprave za umeten dež. Na ameriška podjetja se obrača čedalje več farmerjev, pa tudi industrijskih podjetij in mestnih uprav, ki jim je potrebna voda. Lani so z umetnim dežjem namakali že velika področja na zahodu ZDA. Na Kubi so z umetnim dežjem zagotovili velik donos sladkornega trsa. V neki pokrajini pa so rešili pridelek tobaka v vrednosti nad 5 milijonov dolarjev.

Z umetnim dežjem so pogasili tudi velik gozdni požar v Oregonu. Nad New Yorkom je padlo kakih sto milijard litrov umetnega dežja, tako da so napolnili vse rezervoarje in da je bilo mesto rešeno skrbi, kako bo s pitno vodo.

Joža Vovk:

S pesmijo po Koroški

Ponatiskujemo članek, ki ga je objavil v Kranju izhajajoči časnik „Glas Gorenjske“. Članek je napisal župni upravitelj na Jezerskem, Joža Vovk, ki se je kot član pevskega zbora Cirilmetodijskega društva katoliških duhovnikov Slovenije udeležil gostovanja tega zbora na Koroškem.

Naša lepa slovenska pesem mora navdušiti vsako slovensko srce. Redke so danes pri nas vsaj večje vasi, kjer bi ne imeli pevskega zbora. Imamo tudi mnogo odličnih zborov, ki pojo v radiu, ki od časa do časa poneso našo pesem tudi preko državnih meja in reprezentirajo našo pesem v tujini. Tudi duhovniki imamo v okviru svojega stanovskega Cirilmetodijskega društva svoj pevski zbor, ki ga mirno lahko prištevamo med naše boljše zборе, ki pa seveda še ni tak, kakor bi lahko bil ali bo lahko še postal. Gotovo je pevski zbor duhovnikov, v kolikor ne gre seveda za zgolj cerkveno ali liturgično petje, nekaj edinstvenega ne samo pri nas ampak morda na vsem svetu. Tu imamo Primorce in Prike, Stajerce, Dolence in Gorenjce, v vseh vetrov naše domovine smo se zbrali. Prvi svoj javni nastop smo imeli v Ljubljani ob koncu preteklega leta ob priliki letne skupščine našega društva. Uspešno smo se predstavili in že takrat je padla misel, da bi ob priliki ponesli našo pesem med koroške brate. To nam je bilo kaj kmalu omogočeno.

Po štiridnevni neprestani vajah smo se 8. februarja letos podali proti Jesenicam v naj-

Morda ne bo odveč, če si ogledamo, kako gospodarijo nekatere naše zadrage. Mišljenja sem, da morajo dosedanje izkušnje v veliki meri služiti kot kašipot za boljše delo v bodoče. To bo potrebno prav zato, ker mnogo okoliščin kaže, da bodo zaradi izpremenjenih ekonomskih okoliščin tekom zadnjih let morda številne zadrage napeti vse sile, če bodo hotele napredovati tudi v bodoče. Tako je med omenjene izpremembe predvsem ekonomskega značaja všteti med drugim občuten dvig cene umetnih gnojil in krmil, nadalje izredno pojačano konkurenco, a na drugi strani ustale ali celo padec cen (živina) nekaterim važnim kmetijskim proizvodom. Sledi, da kupna moč kmeta v primeru s prejšnjimi leti pada, kar mora nujno vplivati na blagovni promet zadrug. Ker smatram, da bomo lahko vrsto sodobnih problemov nekaterih naših zadrug najboljše spoznali, če si ogledamo obseg in strukturo njihovega prometa s številkami, čeprav so včasih dolgočasne, z njimi ne bomo štedili. Tako na primer izgleda blagovni promet v Kmečki gospodarski zadrugi v Globasnici, izražen v odstotkih, takole:

1949 = 100 %, 1950 = 213 %, 1951 = 364 %, 1952 = 484 %, medtem ko je podana struktura blagovnega prometa v letih 1951 in 1952 z naslednjo sliko:

Vrsta blaga	1951	1952
gnojila	12 %	15 %
krmila	49 %	58 %
semena	1 %	2 %
gradbeni material	16 %	15 %
stroji in orodje	13 %	6 %
ostalo blago	9 %	4 %

V primeru s strukturo blagovnega prometa v 1952. letu v Globasnici pa je struktura blagovnega prometa v istem letu v Kotmari vasi in Pliberku kakor sledi:

	Globasnica	Kotmari	Pliberk
gnojila	15 %	10 %	21 %
krmila	58 %	74 %	44 %
semena	2 %	4 %	3 %
stroji in orodje	6 %	8 %	18 %
gradbeni material	15 %	2 %	7 %
ostalo blago	4 %	2 %	7 %

Iz podane strukture blagovnega prometa razberemo, da je Kmečki gospodarski zadrugi v Globasnici uspelo dvigniti predvsem promet gnojil in krmil, delno semenja, medtem ko je zadruga v lanskem letu prodala manj strojev, orodja ter gradbenega materiala in ostalih drobnih kmetijskih potrebščin. Verjetno je, da bo držalo, da so kmetje s stroji do neke mere že založeni, čemur so pripomogle razmeroma ugodne cene lesa v preteklih letih, čeprav bi morda marsikateri zadrugi na osnovi večjega prizadevanja poslovalje konkurenčna borba

Kako gospodarijo nekatere zadrage

ne mogla v toliki meri do živlega. Če torej zaključimo, da v letošnjem letu v splošnem ni pričakovati živahnjšega povpraševanja po strojih, povejmo še, da zaradi dviga cen gnojilom in krmilom tudi pospešnega povpraševanja do poslednjih dveh predmetih ni pričakovati. Ker pa so — kakor razvidno iz števil — v vseh teh navedenih zadrugah procentualno najmočnejša zastopana gnojila in krmila, velja posvetiti skrb temu, da v tekočem letu promet gnojil in delno tudi krmil ne bo prehudo padel.

Sigurno je, da ima vsaka zadruga na svojem področju svojstvene probleme (kakor različna struktura kmečkih posestev, različna oddaljenost od ostalih središč in s tem različni konkurenčni pogoji itd.), kar onemogoča, da bi enostavno na osnovi primerjave procentualne udeležbe posameznih vrst blaga v posameznih zadrugah primerjali njihovo aktivnost in uspeh. Vendar pa ne gre prezreti, da so nekatere zadrage, kakor na primer zadruga v Pliberku, uspele doseči pomembna prometna strojeva navkljub razmeroma slabem povpraše-

vanju in hudi konkurenci v njihovem kraju, medtem ko prodaja strojev nekaterim zadrugam ni šla od rok, čeprav v kraju njihovega sedeža nimajo konkurenta.

Iz vsega do sedaj povedanega izhaja, da bodo morale zadrage v bodoče napeti vse sile, če bodo hotele napredovati, kakor so doslej oziroma, če bodo hotele obdržati promet v dosedanem obsegu. Med ukrepi, ki utegnejo zadrugam mnogo koristiti, želim tokrat naglasiti potrebo po temeljitem proučevanju potreb in ostalih okoliščin, ki na področju posameznih zadrug vplivajo na njihovo gospodarsko udeležbo. Skratka potrebe in razmere mora na svojem področju vsaka zadruga dobro poznati, kar se bo doseglo, če bodo poslovodjem — posebno mlajšim — pomagali z nasveti izkušeni odborniki, tako da celotna teža dela ne bo slonela samo na poslovodji. Več glav več ve. Zato je pričakovati, da bodo z aktivnim sodelovanjem zadrugnih odbornikov uspele še mnoge zadrage najti nova področja za uspešno gospodarsko dejavnost.

Dipl. econ. Franci Brežjak.

PROSVETNI VESTNIK:

Borba za kulturo

Čudno je slišati po listu, ki je poznal ves čas svojega obstoja samo pomen „molččega trpljenja“, in po ljudeh, ki so od začetka svoje protiljudske zavesti razširjali samo geslo „pobožne ponižnosti“ — prav novo besedo, ki naj bi imela svoj izvor v „zdravi borbi“.

Vse izgleda, da se je porodil ta novi šlager šele po „uspešno“ zaključenih volitvah, ki so pokazale, da naš slovenski narod, ki so ga do jili gotovi krogi žalostno dolgo dobo s svojim konzervativnim mlekom, noče več „molččega trpljenja“ in ne „pobožne ponižnosti“ pred sovražniki njegove narodne samobitnosti. Prav iz tega razloga tudi ni nasedel „pobožnim“ frazam „ponižnih“ pomagačev in priganjancev njegovih bivših rabljev in današnjih zagriženih nasprotnikov, marveč je dal njihovu farizejstvu edino pravilni odgovor z volilnim listkom.

Kakor ni mogoče, da bi hodili nad leva s procesijo sklenjenih rok, tako tudi ni mogoče, da bi se vdajali solzno-vođenim frazam v odločilnem trenutku. To je tudi prepoznalo naše ljudstvo, ki je resda „zorelo v preteklih letih za desetletja“ in se je tudi priklopalo do zrele odločitve, ki je precej razočarala za svoje izdajalske pozicije horeče se fataliste.

Zato je bilo takoj po volitvah tudi potrebno, najti novo parolo, ki bi bila navari našega borbenega ljudstva bolj prikladna. Po tednih vzdihovanja za OeVP-jevske glasove naj bi spet napočil čas „borbe“, ki bi mogla edina še popraviti porazni bankrot političnih pritlikavcev Konkurne Družbe Steinacherja in

njegovih sovrstnikov. Če velja ta nova parola, kakor je razvidno iz predzadnjega njihovega „Tednika“, naši prosveti, tedaj lahko rečemo, da prosvetljenost naših dolin, ki so se v zadnjih tednih dovolj zjasnile, ne bo ostala dolžna odgovora.

Slovenska prosveta na Koroškem resda potrebuje borbenega duha, saj se vendar bori za ohranitev kulture, ki ima na tem koščku zemlje neizbrisno pravico do svojega obstanka.

Da ta borba za ohranitev naše narodne samobitnosti v preteklosti ni bila lahka in tudi danes po zaslugi istih naših narodnih sovražnikov ni lažja, nam ni treba še posebej poudarjati. Da bi pa dobivala novih moči iz hiše Steinacherjevega pokroviteljstva, je prav tako dvomljivo, kakor je jalova misel, da bi bil kozel dober vrtnar. Težko bo preganjati vraga z hudičem in ljudje, ki poznajo „borbo za „kulturo“ samo ob priložnosti občnih zborov prosvetnih organizacij, bodo slabi učitelji svojim učencem in še slabši poborniki kulturnega napredka ljudem, ki so v marsikaterem pogledu bolj kulturni od gotovih proforsorskih vsevednežev, ki si domišljajo, da so jedli kulturo z veliko žlico.

Če izvzamemo trdovratno prizadevanje teh „borbenih kulturnikov“ iz Mohorjeve hiše v uveljavljanju „kulture“ belogardističnega narodnega in kulturnega izdajstva, bomo težko zasledili v njihovem delu resničnega in pozitivnega kulturnega stremeljenja, ki bi moglo potrjevati pred svetom neizpodbitno dejstvo, (Nadaljevanje na 3. strani)

okrožnico, ki ljudem naznanja, da prihaja v nekatere kraje nek duhovniški pevski zbor iz Jugoslavije, da so ti duhovniki nekaki uporniki proti svojim škofom, da so škofje njihova društva prepovedali, da ti duhovniki delajo na to, da bi se versko življenje čimprej razdejalo, da jim škof prepoveduje na Koroškem maševati itd., na koncu pa: Ne udeležite se njihovih prireditel! No, kaj čuden sprejem, smo si mislili. Nekaj pač mora biti tu zadaj, česar pa na prvi pogled ni mogoče ugotoviti. Vsekakor pa nam je bilo prvi trenutek jasno: Aha, tu se grede volitve, tu so stranke, tu so črni in rdeči in ne vem kakšni še, to je šlager, agitacija, adut, parola, kar hočete. V takih razmerah pa seveda kratkovidnemu lahko kaj hitro zmanjka tal...

Sent Jakob ni posebno velik kraj, vendar v tem okolišču največji, tudi zelo slovenski. Utaborili smo se v prijazni gostilni pri Šimeju, kjer smo bili dokaj prijazno sprejeti. V istem poslopju ima svoje prostore tudi kmetijska zadruga, zgornji prostori pa so preurjeni v skromno dvorano, ki bi mogla sprejeti do dvesto ljudi. Vse je borno in siromašno, brez peči, mraza pa kar okoli 20 stopinj pod ničlo. Tu bo težko peti, to je bila prva ugotovitev. Pa vendar bomo.

Ker smo hoteli situacijo razčistiti in od blizu videti škofijsko okrožnico, sva se dva podala v župnišče, kjer sva srečala stare znanca. Prav lepo sva bila sprejeta, dobila na vpogled okrožnico in se mirno porazgovorila o vsem, kar sva hotela vedeti. Tudi na prenočišče so naju povabili.

Čisto gotovo je, tako smo potem ugotovili, da tukaj posebnega obiska ne bo, bilo bi pa

napačno, če bi se takoj umaknili in vrgli puško v koruzo. S tem bi lahko naredili usodno napako in potrdili, da je res tisto, kar okrožnica o nas pravi. Tega ne smemo storiti, pač pa hočemo s svojim korektnim nastopom pokazati ljudem, da je vse, s čimer nas blati politična agitacija, laž. Naj torej narod sam vidi in nas sam presoja in išče resnice!

PRVI NASTOP

Nekaj po tretji uri v nedeljo popoldne smo stopili na ledenomrzle oder. V dvorani se je vendar zbralo nekaj nad sto ljudi, dobre pol dvorane. Pozdravne besede so ljudem razložile namen našega obiska in ko se je mogoče razlegnila še naša pesem, se je ljudem v hipu razblinila čudna predstava o nas. Lahko so videli, da smo čisto navadni in pohlevni duhovniki, da nismo nikakšni uporniki škofom, da nimamo revolverjev in bomb za pasom, da ne nosimo rdeče zastave pred seboj, da nismo nikakšen bavbar niti volilni agentje ampak samo pristni Slovenci, ki znajo zapeti, da bi jih poslušali še in še. In tako so se vrstile domoljubne, umetne in narodne pesmi, povezane z lepim recitativom in ob koncu smo bili vsi skupaj srečni in veseli, mi, ki smo jim peli in oni, ki so nas z včnim zanimanjem poslušali. In tako je bilo v Sent Jakobu, kjer je bil naš nastop že vnaprej obsojen na neuspeh. Led, četudi precej debel in trd, je bil korenjaško razbit.

Drugi dan smo imeli nastop nekoliko nižje, v Sent Janžu. Ta vas je menda popolnoma slovenska, a precej manjša kakor Sent Jakob. Ljudi je tukaj bilo res nekoliko manj kakor pri

(Nadaljevanje na 5. strani)

IVAN BUČER:

Na Jalovec

Dolina Planice se je prebujala iz nočnega spanja. Tišino je motilo le enakomerno šumenje Nadiže, ki se je v živahnih skokih pogajala navzdol. Po pašniku je počivala raztresena goveja in kozja čreda. Tu in tam se je premaknilo živinče, da se je zbujeni glas zvonca pomešal v šum Nadiže. Sicer pa je bilo še vse naokrog tiho in mirno.

V stražnični opazovalnici, ki je bila podobna golobnjaku na visokih kolih, se je zdaj pa zdaj prestopil čuječi vojak. Opazoval je skozi line naokrog, ker je v tem zgodnjem jutranjem mraku najprimernejši čas za tihotapce. Zarja na vzhodu je bolj in bolj rdela. V koči je luč ugasnila, vrata so se cvileč odprla, na plano sta stopila dva planinca in se namerila proti stražnici. Prvi je bil večji, vitkejši, drugi za spoznanje manjši, a širši. Oba sta imela v rokah cepine in oprtana sta bila z lahkim nahrbtnikom. Stražnik je stopil iz opazovalnice in se spustil na trato. Tedaj sta prispela do njega.

„Stoj! Vaše listine, prosim.“

Ustavila sta se. Vojak je vzel izkaznici in polglasno čital:

„Pavle Košak... Janez Košak...“

Vrnili jima je izkaznici in pozdravil.

„Kam? Na Jalovec?“

„Na Jalovec, da.“

„Aha.“

Gledal ju je, kot bi hotel še kaj zvedeti ali povedati. Janez je izvlekel cigareto in mu jo ponudil. Vzel jo je in hitro vtaknil v žep, ker se je pravkar pojavil na pragu stražnice široko zehajoči podčastnik.

„Bog daj!“ Stopil je bliže. „Ali gospoda nameravata na Jalovec?“

Potrdila sta. Zdaj je bil Pavle na vrsti, da je ponudil cigareto. Odprl je tobacnico in jo ponudil podnaredniku.

„Izvolite!“

„O, hvala!“ se je zarežal podčastnik in jih zgrabil pet. Poleg stoječi vojak je zavidno pogledal cigarete in podnaredniški zvezdi, vzdihnil in zlezal nazaj v opazovalnico.

„Kako je kaj s snegom v Ozebniku?“ je povpraševal Janez.

„Tako, srednje. Čez dan se malo omehi. Zdajle zjutraj bo pa trd. Letos je precej skopnel.“

Se malo so pokramljali, nato sta jo brata udarila skozi Rušje proti Jalovčevemu klinu.

Janez je šel spredaj, Pavle za njim. Zrak je bil prepuščen za vijoličastim mrakom. Pred njima je kipel Jalovec v strmo piramido — molčeči orjak, lep v svoji mogočnosti in nepristopnosti. Levo ob njem je zijaal temni in skrivnostni Ozebnik: ozka zaseka med Travnikom in vrhom Jalovca, kot bi jo zarezal s sekuro. Iz njega sta se lesketala sneg in led. Razsežna in gladka Šita na levi se je belila in vabila turista. Njene navpične, deviško bele strmine so prehajale v meli in griže.

Okovanke obeh bratov so škrtale po grušču in njuna cepina sta trdo udarjala ob tla. Podvizala sta se, da bi bila čimprej v Ozebniku, kajti nevarna je ta poklina, kadar obsije Jalovec sonce. Tedaj popusti primrzlo kamenje v njegovi steni in zažvižga v Ozebnik. Gorje mu, kogar zadene.

Pokrajina je postajala vedno bolj divja. Zaraslo pobočje sta že prešla. Zarila sta se v

gruščnato vesino in sopeč napredovala više in više.

Dosegla sta prvo snežišče. Tu se je Pavle ustavil.

„Stoj! Pljuč pa res nisem ukradel.“

„Pa počiva,“ je soglašal Janez. „Časa bova imela potem dovolj, samo da preideva enkrat ta nesrečni, pa vendar zanimivi Ozebnik.“

Sedla sta na ploščato skalo. Janez se je zagledal v rob Jalovca. Pavle pa je lovil sapo in zrl v dolino. Na vzhodu je krvavo žarelo, da je bilo, kakor bi topil vrhove na obzorju.

Tedaj je Janez razširil roke:

„Glej, Pavle, glej!“

Strmel je navzgor proti vrhovom in obraz mu je žarel.

Konica Jalovca je zagorela kot pozlačena, sednji Travnik si je potegnil zlato kapo do ušes. Dodobra se je zdaniilo. Široka Šita se je zabelila. Mojstrovka je ponudila soncu vse svoje čari, da so se žarki na njih naigrali in napili barv.

Tedaj je na obzorju zaplamljelo in zagorelo, žarek jarke svetlobe je brizgnil in pokazalo se je sonce.

„Sonce, sonce!“ Janez je širil roke. Kot omamljena sta se potapljala brata v nesluteno lepoto.

Prvi se je zavedel Pavle: „Janez, naprej moraval Sicer naju bo Jalovec okamnal!“

Mel je postajala sipka in drsljiva. Jezik snega je vodil mimo skale navzgor. Nekaj časa sta šla po njem, potem je pa tiho treba preiti na desno čez rahli pesek. Janez se je pognal prvi. Pod njim se je rušilo, ropotalo in bobnalo v dolino. Debelejše kamenje je odskakovalo in se zaganjalo navzdol. Nato se je ustavilo na snežišču. Pavle se je zaletel za bratom. Kot bi planil v vodo. Spodnašalo ga je in valovilo, da se je ustavil na nasprotni strani v trdem snegu mnogo nižje kot Janez.

MILAN PUGELJ:

Prijatelja

„Kdaj se je vse to zgodilo?“

„Tole, kar sem ti povedal, vse prvi dan. Opolnoči sem napravil z ženo in otroci, kakor sem pravil, potem sem taval do jutra okoli in med tistim časom sem se sodil. Zjutraj sem šel nato k vodi.“

„Koliko je od tega?“

„Peti dan teče.“

In zdaj se slikar prestraši. Misli si z grozo: Že peti dan ni ničesar jedel! Prime ga za rokav in ga vleče s seboj v predmestje. Dež še vedno prši. Ker ni več tlakovanih cest, se udirajo noge v blato. Po mestu so gorele plinske svetilke z zeleno in močno svetlobo, tod svetijo drobne, slabotne in rumene električne hruškice. Ljudi je še manj kakor v mestu. Hiše ne stoje v vrsti. Ena moli ven, druga je sezidana globoko nazaj. Menjajo se pritlične, enonadstropne in tiste dolge dvonadstropne, ki jim pravijo meščani otroške kasarne. Malokje je še kako okno razsvetljeno. Tod stanujejo delavci in ti zgodaj spijo.

Prideta pred krčmo. Videla sta jo že od daleč, ker sveti nad vhodom močna električna žarnica. Zdaj, ko stojita pod lučjo, kamor sta prišla iz mraka, spreletava oba naenkrat dobročljeno čustvo. Iz krčme zveni tudi petje, gosli vijajo veselo melodijo in raskav bas se trudi težavno za njimi.

Drug pogleda drugemu v obraz, slikar stopi po treh stopnicah naprej, prime kljuko in povabi z glavo.

Sedeta za mizo, ki stoji prazna za vrati.

Krčma je svetla, dobro obljudena. V kotu tik visoke lončene peči sedi pet godcev in šesti, ki igra violino, pokimava z glavo, zdaj in zdaj preneha in šteje z lokom takt. Vse je veselo, samo basist učinkuje žalostno. Na eno stran moli dolgoprta glavo bas, na drugo stran jo moli on in vedno se zdi, kakor da bi oba skupaj žalostno posmrčavala.

„He, gostilničar,“ kliče slikar, „he, he!“

Mož, debelušen, s črno kučmo na glavi, pride in se opre z obema rokama ob mizo. Smehlja se in slikar govori prijazno.

„Nocoj nisem sam. Imam prijatelja. Dva večerjava.“

Gostilničar jima prinese sam večerjo.

Delavcu se tresejo roke, ko prime nož in vilice. Vidi se mu, da bi zdaj ne mogel govoriti. Njegove oči so suhe in vroče. Z drgetajočo roko nese nabodeni košček v usta, ki jih komaj razklene. Ves se trese. Mišice po obrazu krog ust, pod očmi in po vratu, vse drhti

Stopila sta na led Ozebnika. Držala sta se desne strani, da bi, če bi začelo ropotati kamenje, skočila v bolt med snegom in steno, kjer bi bila bolj na varnem.

Prva strmina ni bila tako huda, a vendar se je zdela Pavletu dovolj.

„Ali ne bi sekala stopnic?“

Janez se je nasmejale: „Počakaj! Pride še zanimivejše. Mislim pa, da jih ne bo treba nikjer.“

Navdušeno se je poganjal navzgor. Pred seboj je zasajal cepin in se ob njem vlekel kvišku. Pavle mu je le težko sledil.

V Ozebniku je bilo občutno mraz. Zato nista niti mogla niti smela počivati, ampak sta se morala neutrudno gibati, da ju ni zeblo. Vendar se je Pavletu zanohtalo. Hrepeneče je zrl navzgor, na vrh Ozebnika, kjer je sonce že obsevalo njegova vrata. Sneg se je na vrhu lesketal in belil ter vabil s svojim bleskom. Samo da bi bila tam gori, pa bi bilo dobro.

Pripela sta do hude strmine. Kakor bi hodila po napetem trebuhu. Janez je začel sekati. Ledene iveri so štrcale na vse strani in zadevale spodaj stoječega Pavleta. Stopnice so se v ključih vile navzgor. Šest na levo, šest na desno.

„Janez, zebe me!“

Res je kazalo, da Vrata niso več deset minut oddaljena, pa sta potrebovala še dobre pol ure, da sta jih dosegla.

„Tukaj odloži cepina, ker ju ne bova več potrebovala. Na povratku ju spet vzameva.“

Spravila sta cepina in nadaljevala pot. Dosegla sta greben. Na levi se je stena vrtoglavo rušila v Koritnico, pred njima pa je kipel navzgor, dokler ni dosegla najvišje točke. Mlada planinca sta se urno vzpenjala in v slabi uri dospela na vrh.

(Odlomek iz povesti „Čez steno“)

JOSIP STRITAR:

Mojemu narodu

Narodi boje bijejo krvave,

Oblastno zemljo z mečem si delijo,
Narodom z jeklom pišejo postave,
Ki v sužnih sponah žalostno medlijo:
Krvavi labor si vije okrog glave,
Pridobljen z jokom vdov in podrtijo;
Brat z bratovo krvjo si piše dela,
Da slava njih na veke bi živela!

In ti, moj rod? — Kjer sodijo osode

Narodov se, tam glas se tvoj ne čuje,
Trobojna tvoja kdaj zastava bode
Vihrala tam, kjer bojni bog kraljuje?
Kdaj ti ponosno vodil boš narode,
Kdaj pride doba, da Slovan kraljuje? —
Oj tiho, če ti zdaj sreča kriva,
Slovana slava čaka nevenljiva!

Po svetu koder se oko ozira,

Razsaja maščevanje, srd, krivica;
Mogočni brata slabjega zatira,
Trpi človeštva večja polovica,
Sovraštva svet je poln in poln prepira,
U temo zavita sveta je resnica:
Kdo v bran se stavil bode sili jezni
Kdo luč prinesel bratovske ljubezni?

Ti rod moj, mili rod! ti hudobije,

Sovraštva razdejal boš carstvo kletu.
Komu pač v prsih blažje srce bije,
Komu za bratov srečo bolj je vneto?
Ti boš pomiril smrtne razprtije,
Prinesel ljudstvom bratoljubje sveto,
Tvoj bode venec zmage nekrvave:
Naprej moj rod — „Naprej zastava Slave!“

Krivopete

V gorski jami so živele strašne divje žene, ki so se zvale „krivopete“. Bile so koščene in suhe, s kljukastim nosom in naprej štrlečo brado, z dolgimi zelenimi, zmrušenimi lasmi in z nazaj obrnjenimi rokami in nogami. Na rokah je bila dlan obrnjena, na nogah so bile pa pete spredaj, prsti pa zadaj. Zato so se imenovale „krivopete“. Prikazovale so se ponoči in strašile ljudi. Večkrat so jih videli tudi podnevi, zlasti kadar se je pripravljala nevihta. Postavljale so se po skalah in opazovale ljudi. Poznale so naravne moči in skrivnosti, prerokovale so se po skalah in opazovale ljudi. Poznale so naravne moči in skrivnosti, prerokovale so kmetu vreme, svarile so ga pred nevarnostjo in ga marsikaj učile. Za svoje nasvete so se navadno dobro plačale same.

Nekega lepega poletnega dne so prišle krivopete iz svojih brlogov in začele vpiti kmetom: „Spravite svojo pšenico, nevihta s točo se bliža.“

Toda nikjer ni bilo najmanjšega oblčka. Kmetje so verjeli in hitro šli na polje na delo. Medtem so pa pridrvele krivopete v vas in odnesle iz nezavarovanih hiš vse otroke, ki so jih dobile. Gostile so se namreč zelo rade s človeškim mesom, posebno otroke so imele rade. Zbirale so deco v svojih brlogih in jo redile z orehi, lešniki in drugimi sadeži. Ko so bili otroci dobro rejeni, so jih hlastno pojedle. Pa tudi odrasle so lovile. Nekateri so jim morali služiti in opravljati jim vsakovrstna dela, one so jih pa učile raznih umetnosti in čarovništva. Marsikdo se jim je moral odkupiti s tem, da jim je privedel kakega otroka. Ako je med ljudi raznesel njih skrivnosti, so se strahovito maščevale in ga upepelile z družino, hišo in pohištvo.

Dva mlada pastirja sta zaradi zanikrosti izgubila na paši kravi. Iskala sta ju do mraka vsepovsod, toda o kravah ni bilo nikjer sledu. Pozno pod noč sta pri nekem gozdu zaslišala mukanje. Vsa vesela sta hitela proti gozdu, misleč, da dobita kravi. Ko sta pa dospela do kraja, kjer sta čula mukanje, se je oglasilo mukanje že daleč v gozdu. Hipoma ju zgrabit dve kripoveti, ki sta posnemali mukanje izgubljenih krav, da bi tako pastirja zmotili in uplenili.

Odvledli sta ju v svoj brlog, kjer sta morala težko delati od ranega jutra do poznega večera. Po čudnem naključju se je posrečilo starejšemu, da je ubežal. Krivopeti sta ga poslali cepit drva v gozd. Ena izmed njih je šla z njim, da ga nadzoruje. Ko je cepil debla, se je delal, da ne more izrjaviti sekire iz debla. Poprosil je krivopeto, naj vtakne roko v zaseko, da lahko izruje sekuro. Storila je to, mladenič je pa hitro izmaknil sekuro; razpoka je prišla krivopeto, da se ni mogla ganiiti, in pastir je utekel. Pribežal je v vas, kjer je povedal vaščanom, kaj se jima je zgodilo. Vaščani so hiteli na kraj, kjer sta bila pastirja ujeta. V brlogu pa niso našli drugega kot kosti drugega pastirja, katerega sta krivopeti snedli.

(Narodna iz Beneške Slovenije)

Borba za kulturo

(Nadaljevanje z 2. strani)

da koroški Slovenci nismo posebni narod nekih izmišljenih „vindišarjev“ — naj si profsorska brihtnost še tako prizadeva, da bi našla za ta nesmisel „zgodovinsko starejšo oznako“, — temveč duševno neločljiv del našega slovenskega narodnega telesa, ki nima svojega jedra v gnilem emigrantstvu, temveč v matičnem narodu svobodne domovine.

Nikjer še ni dajala emigracija značaja nekemu narodnemu samobitju; tudi slovenska kultura se bo razvijala po zakonih svojega prirodnega razvoja, ne oziraje se na stremljenja in naklepe narodnega izmečka, ki je izdal slovensko kulturo v usodnem trenutku za judežve groše.

Istoveten z razvojem našega matičnega naroda pa mora ostati tudi kulturni razvoj nas koroških Slovencev, če hočemo ostati živa veja na deblu slovenskega naroda in se obdržati kot taka v bodočnosti. Le v tem pravcu mora biti pozitivna borba za našo kulturo, edino v tem pravcu mora biti tudi uspešna za ohranitev naše samobitnosti, ki nikoli ne bo nosila pečata belogardizma, temveč značaj slovenskega debla, ki je staro kakor naš narod sam.

France Koblar je zbral v posebno knjigo najbolj značilne črtice in novele znanega slovenskega novelista Milana Puglja in s tem sestavil živo podobo tistega časa, v katerem je Pugelj največ pisateljval. Pokazal pa je tudi pisatelja samega, njegovo življenje ter njegove družbeno in narodno prizadevanje.

Pugljeve novele, kakor jih je zbral in v zbirko združil Koblar, nam označujejo pot, ki jo je hodil pisatelj. Začetek te poti vidimo v prvi noveli „Trije meseci“, kjer se zanos in opojnost pomladne in poletne narave menjata z jesensko in zimsko otožnostjo, vse pa prepleta domačijska idiličnost vasovanja in ženitovanja. „Zandar Stružnik“ je ena izmed prvih Pugljevih novel in pripoveduje, kako mlad orožnik v svoji službeni okorelosti in človeški trdoti pogubi dekle, ki ga je vzljubilo. Tudi „Zimska pot“ je pretresljiv odlomek iz resničnega življenja, katerega „Neznane muke“ le še izpopolnjujejo, ko se iz vaše idile razvije drama zakonskega in duhovnega življenja. Smešen obračun stare gospodarske prizadevnosti in samogoltnosti podajajo „Hude noči“ in obup nad gospodarskimi razmerami na vasi govori iz nadaljnjih črtic, med katere spada tudi „Na gradu“, kjer namesto dela vlada le še zapravljanje in razmetavanje.

V tri dele je snovno razvrščenih 26 novel in črtic, ki nam živo slikajo življenje na vasi, na gradu, v mestu. Življenjske pogoje, kakršnih smo se komaj šele otresli, ali pa ki jih poznamo tudi še danes. „Izbrane novele“ Milana Puglja dobite tudi v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu in stane v polplatno vezana ter 348 strani obsegajoča zbirka le 13.50 šilingov.

JOSIP JURČIČ:

Kralj Matjaž

Kadar so se v nedeljo popoldne kmetiški očaki zbrali pred vaško podružniško cerkvijo, je nanesla govorica na čudno okrogličasto in potlačeno podkev, ki je bila na županji njivi še izza turških vojska. Ker se mnogo ljudi živi s tem, da kujejo svetu novice in kvasijo o bodočnosti, kdo bi našim kmetom zameril, ako tudi politikujejo, kadar so v irhastih hlačah. Prišlo je med njimi namreč vprašanje na dan, ako pridejo Turki še kdaj ali nikdar več. Nekateri so trdili, da Turek še pride, drugi pa, da ga ne bo nikdar več.

Ded so sedeli na nizkem obzidju na pol razvaljenega pokopališča ter so upirali komolec ob koleno, prvi glas so imeli v vaškem parlamentu, pri tako imenitnem vprašanju torej niso mogli molčati. Ali bili so prebrisane glave in so menili: „Če rečem, da Turka ne bo več, ne bo prav, zakaj ni ga hujšega vraga od Turka; če rečem, da pride, pa spet zašaram, morda ga res ne bo, ko ga ni že več tako dolgo.“ Tako so pomislili, pljunili enkrat in rekli: „Veste kaj, en pletar krompirja pa grem še zmerom staviti, da Turka ne bo več, toda dveh pletarjev pa že ne stavim.“

„Kako je pa to“, pravi drugi, „da so v šernbiljskem prerokovanju oznanjene še take hude vojne, s kom li bo vojna, če ne s Turkom?“

„Kaj pa, da so, vendar še hujše v Križmanovem prerokovanju“, odgovore ded in kinknejo z glavo, zakaj nič jim ni ustreglo, ako se je hotel kdo pričkat z njimi. „Križman je res napovedal hude vojne, da nas Bog varuj ali nikoli ni rekel, da Turek še pride, ampak je dejal, da vstane kralj Matjaž in potre koščice Turkom in vsem našim sovražnikom.“

„Kdo sta vendar ta Križman in Kralj Matjaž?“ vpraša tretji sosed. „Vi to dobro veste, povejte še nam; včasih sem že slišal, toda precej pozabim.“

„Kdo?“ jamejo ded pripovedovati. „Križman je bil pisar pri neki graščini, kakor ta suhopotec iz grada, ki puli pri nas desetino iz kozolca, samo tak Križemgledec menda ni bil.“

Nekdaj se gresta on in njegov gospod — ne vem, ali je bil grof, ali kaj drugega — po hosti sprehajati tako daleč, da že nista vedela, kje sta. Križman je bil radoveden in je rad hodil po neznanih potih.

„Pojdiva, bova le videla, kam prideva po tem potu, jaz nisem še nikoli hodil po tem potu in nisem vedel zanj“, je rekel Križman gospodu.

Gospod pa je dejal: „Križman, ne upam se dalje, pojdiva nazaj! Glej, pot sva že zgrešila, kaj bo, ako popolnoma zaideva.“

„I kaj neki bo? Nič hudega ne!“ odgovori Križman. „Nekam že drži ta steza; saj je dobro uhojena in gladka. Jaz se ne vrnem, čeprav se vi.“

Gospod se vrne, Križman pa si ureže grčavko v meji in srčno odpraska dalje. Hodil in hodil je tako, da so se mu noge vdajale pod kolena. Pota je bilo čimdalje več, kakor bi ga bil kdo zadaj odrezoval in mu spredaj dokladal.

Sonce je bilo že nizko, Križman se je že kesal, da se ni vrnil prej. Kar zagleda, da ni pota nikamor več kakor nazaj. Izgljubil se je pod veliko skalo, okoli in okoli pa je bilo vse gosto zaraslo. „Glejte kleka“, je rekel, „mar

bi bil šel z gospodom nazaj, zdaj bom moral tako dalje sam tevzati.“ Sede pod skalo in zagleda napis, z mahom zarastel. Gleda in gleda, toda ne more razmotati, kaj se bere, toliko pa se mu je zdelo, da je nekaj o Kralju Matjažu.

Kar se odpro vrata v skali ondudaj, kjer se je steza izgubljala, in na dan pride star mož, tak kakor menih. „Kaj gledaš?“ vpraša Križmana.

„Tule se nekaj bere o Kralju Matjažu, pa ne morem vedeti, kaj je.“

„Ali bi rad vedel kaj več?“ vpraša menih.

„To je res, da bi“, odgovori Križman.

„No, pojdiz z menoj!“ Reški ga odžene po luknji globoko pod zemljo. Prideta do grozno velike cerkve in gresta vanjo. Ravno je služila sveta maša, toda vsi pričujoči so dremali, še mašnik je kimal z glavo pri oltarju. Menih sede v stol, a Križman migne, naj sede tik njega. Nekoliko pomolita, potem ga pa vodi od okna do okna. Križman je pogledal skozi vsako okno. Pri enem je videl krdelo mrtvih ljudi, ležečih na kopici.

„Kaj je to?“ vpraša Križman.

„To je kuga“, je rekel menih in pravil vse, kdaj bo, Potlej je videl pri drugih oknih vojne, potrese, lakote, sušo in druge reči. Skozi zadnje okno pa se je videlo, kako sta bili dve gori priveznjeni druga k drugi. Med njima je bila velika vojska na konjih in peš. V sredi je sedel pri lepo pregmjeni mizi kralj sam, lepo v zlato napravljen, in kriva sablja mu je visela z boka. Vsi vojaki pa so dremali, nekateri so kimali z glavo čez sedlo, drugim je že lezla glava med kolena. Celo kralj je slonel na mizi in spal.

„Kdo je to?“ vpraša Križman.

„To ti je Kralj Matjaž in njegova vojska“, odgovori menih. „Ravno ko je hotel z vsemi temi vojaki iti na sovražnika, sta se zgrnili te dve gori vrhu vse vojske. Ze mnogo let spi tukaj, včasih pa se zbudi in vpraša, ali še letajo po svetu tiste ptice, ki imajo belo in črno perje na perutih, namreč srake. Ako mu povedo, da še, žalostno odmaje z glavo in spet zaspi. Ali kadar se prebudi on in vsa njegova vojska, predre venjak in premaga vse naše sovražnike, tiste, ki so nas nadlegovali nekdanj in ki nas zdaj. Hude vojne nastanejo tačas po svetu. Ljudstvo se bo vojskovalo z ljudstvom. Kralj Matjaž pa premaga in zadrevi vse druge in potlej bo na svetu tako dobro, kakor se bere iz svetega evangelija, da bo en hlev in en pastir.“

„Kdaj li bo vse to, kdaj ne bo več srak na svetu?“ vpraša Križman.

„Poizkusi ono veliko sabljo, ki visi na steni, potegniti iz nožnice!“ pravi menih. Križman prime za ročico in vleče, toda nič več kot za palec je ne izvleče, precej mu zleze nazaj v nožnico. In vselej, kadar se je prikazalo kaj gole sablje, so dvigali vojaki in Kralj Matjaž sam glave; ko mu je pa zlezla sablja nazaj, so spet zadremali.

„Glej, zdaj še ni pravega časa. Kadar se rodi tak junak, da pride v goro in to veliko sabljo potegne iz nožnice, tačas ne bo nobene take ptice več in tačas se Kralj Matjaž zbudi ter z vso vojsko plane na svet.“

„Kdaj li se rodi junak?“ vpraša Križman.

Menih pa ga udari za uho in ga hudo pogleda, tega mu ni hotel povedati.

„Kje pa je zdaj tisto Križmanovo prerokovanje?“ vprašajo nekateri sosedje deda, ko so končali povest.

„I, Bog vel! Njega, dni so ga baje imeli kmetje, ki so znali brati pisano. Toda samo z roko in peresom, ne tako, kakor se vidi v bukvah. Gospoda, se mi zdi, ne vedo nič o tem. Dandanes se pa ljudje čimdalje manj pečajo s takimi rečmi in menda se je že izgubilo pisanje. Nekateri še vedo mnogo na pamet, kaj prerokuje na to in to leto, jaz komaj poklatim povrhu. Samo to še dobro vem o Kralju Matjažu, kakor so pripovedovali nekdanj.“

Morda še ne veste . . .

... da ima Finska preko petintrideset tisoč jezer in da je po teh jezerih tudi dobila svoje ime: Suomi namreč pomeni — dežela jezer. ... da so uporabljali na Kitajskem jod v lekarniške namene že dolgo prej, preden ga je leta 1811 slučajno odkril kemik Courtois. Kitajci so pridobivali jod iz neke vrste morskih alg.

... da je najgloblja reka na svetu reka Jukon na Aljaski. Aljaska je polotok na severozapadnem delu Severne Amerike ter je izredno bogata zlata in gozdov. Meri 1,5 milij. km².

NARODNA:

Sirota Jerica

„Vstani, vstani, Jerica, vstani, ženi vole past tjakaj v reber zeleno!“
„Čakajte, oj mati vi, da danove odzvoni, petelinčki odpojo!“
„Vstani, vstani, Jerica, vstani, ženi vole past tjakaj v reber zeleno!“

Jerica res vstala je, past voličke gnala je tjakaj v reber zeleno.
„Pasite, volički, se, da grem k svoji materi tja na britof žegnani, kjer so grobje velbani. Črna zemlja, odpri se, črna zemlja, materin grob, da vam potolažila bom!“ vam srce odkrila bom!“ Zemlja se odprla je, črna zemlja, materin grob. Jerica tožila je, zraven govorila je:

„Mati, mati, mamica, hudo imam pač mačeho; Preden še dani zvoni, petelinčki odpojo, me pokličite, me zbudi, moram gnati vole past tjakaj v reber zeleno. Pri vas pa ležala sem, da sijalo sončce mi je v mehko posteljo.“

Mati, mati, mamica! Hudo imam pač mačeho: peče mi iz pepela kruh, z drobnim peskom ga soli; in kadar mi reže ga, ureže mi tak tankega, da se vidi skoz njega, zraven vselej krega me. Vi ste pekli belega, rezali debelo ga, z maslom ste ga mazali, zraven se mi smejali.

Mati, mati, mamica! Hudo imam pač mačeho: kadar ona češe me, tak z grebeni strže me, da mi teče črna kri. Ko ste vi česali me, gladko ste česali me, mlo božali ste me.

Mati, mati, mamica! Hudo imam pač mačeho: posteljo imam trdo, nikdar ne postelje je, nikdar ne zrahlja mi je, devlje v zglatve trnje mi, devlje v znožje pesek mi. Vi ste mehko dali mi, vsak jo dan postlali mi, vsak jo dan zrahljali mi. Mati, mati, mamica, biti mi ni več doma!“

Mati govorila je: „Pojd Jerica, domu, priporoči se Bogu!“ „Mati, mati, mamica, biti mi ni več doma! Tu pri vas ostala bom, tu pri vas ležala bom!“ Leže Jerica k materi in tako še govori: „Boljša mati so mrtva kakor živa mačeha!“

Komaj to izgovori, svojo dušico spusti.

JOSIP STRITAR:

Moj boben

Kakor male deklice najraje pestujejo punčke, tako dečki, posebno po mestih najbolj ljubijo vojaške igre; vojake igrati, jim je najljubša zabava. Čaka, če tudi iz papirja, na glavi, bridka sablja lesena, za pasom pa puška, ki ne poka, na rami — ali je svet že videl takega junaka? Za potrebno ropotanje, če ni kaj drugega, je dobra vsaka kuhinjska posoda, da le prav po turško bobni in ropoče. Jaz pa sem v tistih letih imel — še zdaj se ga z veseljem spominjam — prav pravega bobena, prav kakor vojaški, samo da je bil seveda manjši, moji velikosti primeren. Kako sem se ponašal z njim, raca na vodi! Pa razbijal sem po njem rom pom pom, rom pom pom! Da je bilo pravo veselje, meni vsaj; ali pa tudi drugim, ne vem. Vendar so imeli blago potrpljenje z menoj in mojim bobnom. Razbijal sem, pravim, po njem; to ni prav rečeno. Hitro sem se naučil, ker sploh nisem bil neroden, dobro bobnati, prav po vojaško; to tem laže, ker sem stanoval blizu cesarske vojašnice in sem torej imel dovolj priliko, slišati in tudi videti, kako se bobna. Težko sem čakal, da pridejo velike počitnice, ko pojdemo domov, pa bomo bobnali po vasi, da bo vse zijalo. Kako da ne? V mestu so ljudje že razvajeni, ali na kmetih — tam je mnogo ljudi, ki še v svojem življenju niso slišali ali videli bobna, posebno pa ženske! Pa moji nekdanji sošolci!

V naši vasi sta bila sosed, ki sta živela od nekdanj v sovraštvi in prepiru, kar je bilo vsem drugim mirnim ljudem silno neprijetno. Posebno pa gospodinji se nista mogli videti, da bi ne bilo klepetanja. Žensko sovraštvo je menda še hujše ko moško. Pa tudi moža sta si bila gorka; ali onadva se nista prepirala samo z jeziki, ampak tudi s hujšim orožjem. Tega sem bil nekega dne sam priča. To je bilo tako: Eden, naš bližnji sosed, je delal na vrtu pred hišo, drugi pa nekoliko niže na njivi. Kako se je bil vnel prepir, ne vem; prišel sem bil zraven, ko je bil že prikipele do vrhunca. Pa še to moram prej omeniti. Naša teta so imeli tisti čas nekaj opravke na našem vrtu, nekako v sredi med njima. Kar vidim, kako se gorenji mož spusti v tlor doli nad svojega nasprotnika, z vilami v desnici. Teta pa, ko to vidi, njemu nasproti ter ga prestreže z razpetima rokama, kakor bi ga hoteli objeti: „Rosin, boha!“ Jaz pa v smeh! Ali bilo je pa tudi res smešno. Rosin ali rusin namreč se pri nas pravi rjavkastemu volu in mož je bil tudi rjavkast; z „boha!“ pa se veli volu ali kravi, posebno ko teče, da naj se ustavi. Jaz sem se smejal na glas; mož pa, če se ne motim, tudi; seveda on natihoma. Roka z vilami mu omahne, mož se obrne in koraci počasi nazaj. Jaz bi še zdaj staval, da se je res smejal; saj je bil sicer dober in pameten človek.

Nato je bilo več časa mir v naši vasi. Mene pa sili vselej smeh, kadar se spomnim tega dogodka; kaj takega si človek še izmisliti ne more, ko bi hotel. Ne samo jaz; smejal se je še vsak človek, kateremu sem to pravil.

Kakor so tedaj naša teta končali moški boj, tako sem jaz nekoliko pozneje končal ženskem prepiru. Ko sta zopet enkrat začeli klepetati in regljati, kar šine meni čudna misel v glavo. Misel tu ni prava beseda; mislil prav za prav nisem nič; gnala me je neka notranja sila, da zgrabim svoj boben, ga oprtim, vzamem tolkača ter skočim tako opravljen med razjarjeni ženski. Pa začnem nabijati in udrihati po bobnu, da je tjalal glasove od sebe, kakor nikoli poprej. Čim hujše regljanje in klepetanje, tem krepkejša moja bobnanje, tako da ni bilo čuti grmečega Boga, kakor pravimo pri nas. Pa ljudje so pritekli na tak direndaj, kakoršnega do tistega dne ni še čula naša vasica in ga menda tudi ne bo. Smejali so se, pa migali mi z rokami: Le še, le še! Posebno pa moja teta. Na zadnje moj boben usapi ženski grli; najprej umolkne ena, potem še druga; premagani in osramočeni se napotita vsaka v svojo hišo. Jaz pa, zmagalet, iz samega veselja še enkrat prav krepko udarim po svojem ljubem bobenčku, ali kaj je to? Glasu ne da več od sebe. Od presilnega nabijanja mi je bila počila napeta, telečja ali janičja koža; zaceliti se ni dala. Žal mi je bilo seveda za moj boben, ki sem bil tako ponosen z njim; ali v to lažbo mi je bila misel, da je kaj dobrega storil pred svojim koncem.

Kmalu potem je bilo treba zopet odriniti v mesto v šolo. Ko sem prišel drugo leto zopet domov na počitnice, ni bilo več treba z bobnom miru delati med sovražnost sosedoma. Eden je bil tako pameten, da se je prostovoljno umaknil; prodal je svojo kmetijo ter se naselil tam doli nekje na Dolenjskem. To nam je bilo vsem prav kamen od srca. Mirno je zopet gledala vasica z griča doli po prijazni dolinici.

To je zgodovina mojega bobna. Takrat sem si v svoji otroški preprostosti domišljeval, da je tudi on nekoliko pripomogel, da sta se zopet mir in sprava naselila v našem kraju. Zdaj bi si ne upal trditi kaj takega; vendar mi je moj boben ostal do današnjega dne v prijaznem spominu. Bil je moj prvi in zadnji. Potem nisem ne samo nosil nobenega več, tudi hodil nisem za nobenim; visokošolci smo bili v tistem času še prosti vojaštva. Zdaj pa naredi vsakega, da ga je le količkaj moža, za vojaka junaka, ki s puško na rami, z glavo po koncu, ponosno stopa za ropotajočim bobnom, ako treba tudi v krvavi boji!

KOLENDAR

Sobota, 7. marec: Tomaž Akvinski.
Nedelja, 8. marec: Janez od Boga.
Ponedeljek, 9. marec: Frančiška R.
Torek, 10. marec: 40 mučencev.

SPOMINSKI DNEVI

- 7. 3. 1850 Rojen v Hodoninu dr. Tomaž Masaryk, ustanovitelj in prvi predsednik CSR, filozof in pisatelj — 1891 Umrli na Dunaju Franc Miklošič, eden največjih slovenskih filologov — 1936 Nemške čete so zasedle demilitarizirano Porenje in s tem prekršile versajsko mirovno pogodbo — fašizem je začel s pohodom.
- 8. 3. 1910 Na mednarodni konferenci socialistik je bil razglašen 8. marec kot praznik naprednih žena.
- 9. 3. 1848 Revolucija na Dunaju — 1944 Borci Zapadnokoroškega odreda vdrla v Svec.
- 10. 3. 1872 Umrli italijanski revolucionar Giuseppe.

Slovenska prosvetna zveza naznanja

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni bo v nedeljo, dne 15. marca 1953, ob 15. uri popoldne gostovalo z igro

„POČENI PRSTAN“

v Žitari vesi v Prosvetnem domu.

Društvo „Danica“ bo spet enkrat po 20. letih gostovalo v Žitari vesi z lepo igro in se nadejamo, da bomo gledalcem, ki jih vljudo vabimo iz vasi in okolice, prav gotovo zelo ustregli.

Slovensko prosvetno društvo „Gorjanci“ v Kotmari vesi bo priredilo v nedeljo, dne 15. marca 1953, ob 20. uri zvečer pri Plajerju veseloigro

„LUMPACIJ VAGABUND“

Pri prireditvi bo sodeloval domači pevski zbor. K številni udeležbi vljudo vabljeni!

Žene in dekleta!

Naročite se v knjigarni „Naša knjiga“, Celovec, Gasometergasse 10, na revijo „NAŠA ŽENA“, ki je list za vas.

„Naša žena“ prinaša razprave o perečih vprašanjih, ki zadevajo ženo doma in v širnem svetu. Poleg tega vsebuje „Naša žena“ praktične nasvete in navodila iz obsežnega področja gospodinj-ske stroke in poklica matere, na primer hranoslovja in kuharske recepte, zdravstvene navsete, o vzgoji in negi otrok in mnogo drugega. Štirikrat na leto prinaša krojno prilogo z navodili za ročna dela.

„NAŠA ŽENA“ širi obzorje ter posreduje ponk in razvedrilo.

Za takojšnji nastop iščemo dekle na srednjo kmetijo v okolici Borovelj, plača po dogovoru. Naslov na upravi.

S pesmijo po Koroški

(Nadaljevanje z 2. strani)

prvem nastopu, a bili so nekam bolj voljni in gibčni, domačnost v dvorani in živa vez med zborom in občinstvom je rasla od pesmi do pesmi.

PREPOZNO

V ponedeljek se je vodja našega pota, doktor Maks Miklavčič, podal v Celovec z namenom, da se oglasi pri celovškem škofu in mu razloži našo zadevo, predvsem pa to, da njegova okrožnica sloni na usodni zmoti. Smatrali smo, da je to najpametnejša in najbolj pravilna pot in da se bo na ta način dalo marsikaj razjasniti. Prevzvišeni je našega zastopnika rad sprejel in poslušal tudi vso razlago, posebno tisto, da slovensko društvo duhovnikov ne spada pod prepovedi, ki jo je res izdala škofovska konferenca v Zagrebu 25. septembra lanskega leta, kar je bilo na sami konferenci tudi posebej poudarjeno, o čemer pa boja v Celovecu niso ničesar vedeli. Kako bi pa bilo sicer mogoče, da imamo vsi celebre, pa še posebno priporočilo svojega škofa, s katerim nas priporoča, da smemo maševati v drugih škofijah? Po vsem tem je celovski škof sicer obljubil, da bo to krivico ob prvi priliki popravil, a zdaj je bila okrožnica prebrana in v teh krajih nam pač za zdaj ne bo mogoče maševati, lahko pa v krajih, kjer okrožnica ni bila prebrana, to je v nemških naseljih. To je bila sicer neka rešitev, a zelo skromna.

Naslednji dan smo se odpeljali h Gospi Sveti nad Celovcem, kjer smo tudi vsi maševali. Naša molitev je bila tukaj, zaradi tesnobe, ki nas je obdajala, še toliko bolj goreča in prisr-

Zaključek šiviljskega tečaja v Bilčovsu

Po posredovanju Slovenske kmečke zveze se je pri nas vršil od 27. januarja do 1. marca 1953 šiviljski tečaj. Lepo število 18 tečajnic je dnevno prihajalo k Miklavžu v Bilčovsu, da se pod vodstvom voditeljice tečaja Lizike Kert iz Globasnice izurijo v za kmečke gospodinjne nujni potrebni stroki šivanju in krojenju raznih šiviljskih izdelkov. Voditeljica je z vne-mo in požrtvovalnostjo vodile tečaj, tečajnice pa so tudi prispevale svoje, da je tečaj res tudi dosegel svoj prvi namen. Da pa ta naša trditve tudi res odgovarja resnici, je potrdila zaključna prireditve v nedeljo, dne 1. marca t. l. Razstavo, katero so priredile in okrasile tečajnice, je na vsakega obiskovalca napravila globok vtis in vsi so občudovali množino in mnogoličnost razstavljenih del. Na razstavi je bilo videti 274 predmetov raznih v tem tečaju izdelanih oblek, kril, srajc, perila itd. Za vse, kar so tečajnice v tem razmeroma kratkem času izdelale, pa niti na razstavi prostora ni bilo. Res pohvalo zasluži voditeljica in tudi pridne tečajnice.

Poleg šivanja pa so se dekleta tudi marljivo pripravile še za kulturno zaključno prireditve, katera je bila popoldne v dvorani pri Miklavžu. Da se je prebivalstvo naših vasi res tudi za tečaj zanimalo, je pričala do zadnjega kotička nabito polna dvorana. Vse je željno pričakovalo nastopa tečajnic. Zavesa odra se je

odprla in nastopila je tečajnica Miklavževa Nani ter z lepo mehko besedo nagovorila in pozdravila vse navzoče. Besede zahvale so veljale vsem, ki so kakor koli pripomogli, da se je tečaj mogel vršiti. Zahvalila se je Sloven-ski kmečki zvezi, da je tečaj omogočila. Hval-ležnost je govornica izrekla tudi gospodu Po-moču, kateri je dal tečajnicam na razpolago krasno razsvetljavo. Končno je še napovedala program prireditve, ki je obsegal: nastop te-čajnic, ki so zapele tri naše lepe narodne pe-smi. Med petjem je tečajnica Rezi Špicer z doživljajem deklamirala lepo sestavljeno dekla-macijo o poteku tečaja. Petje je vodila tečaj-nica Katica Reichmann. Za tem so nastopile tečajnice v dveh burkah in sicer „Dohtarska umetnost“ in „Pri gospodi“. Igrale pa so tako dovršeno, da je skoro vsak gledalec nehote iz-javil: „Škoda, da je končano!“ Dekleta tečaj-nice! Vsa čast vam, da ste se res tako lepo potrudile! Mešani pevski zbor pod vodstvom Valentina Kapusa pa je prireditve še izpopol-nil s pevskim nastopom.

Tako smo v Bilčovsu zaključili naš šiviljski tečaj, kateri je nudil našim tečajnicam res mnogo možnosti, da so se izurile v šivanju, a poleg tega jim je tudi v prosvetnem oziru dal priliko, da so tudi tukaj pokazale svoje od-lične zmožnosti.

Letina pri Šmihelu

Tudi v naši občini je marsikdo obolel za gripo, vendar je bolezen po večini potekla brez težjih posledic. Hudo pa je gripa zadela Kordežovo družino na Letini. V enem tednu so umrle za to boleznijo, ki se ji je pridružila pljučnica, kar tri osebe v Kordeževi družini. Dne 24. februarja je umrl Matevž Zmavcar, 26. februarja njegova hči Marija Kordež in 1. marca Marija Zmavcar. Kar tri družinske člane so v kratkem času zanesli na šmihelsko pokopališče. S težko prizadetimi preostalimi sočustvuje vsa okolica in izraža iskreno so-žalje.

Belšak pri Pliberku

Visoko v hribih na Belšaku je obsežna Peč-nikova kmetija, kjer pa je doma tudi pravo slovensko gostoljubje. Kogar koli vodi pot v okolici, se oglasi pri Pečniku in domači gospo-dar in gospodinja si kljub obilnemu delu vz-a-meta čas in moreš se poleg prijazne postrež-be iz kleti in kašte pogovoriti o vsem, o go-spodarskih prilikah, ki težijo predvsem našega gorskega kmeta, imata pa tudi vedno smisel za dobro voljo in vsak se zaradi tega pri tej družini dobro počuti.

Zaradi tega ni čudno, da si je izbral Šte-fan Hanza, p. d. Haninov v Šmarjeti, ki je nastopil na pustni ponedeljek zakonsko živ-ljenje, ko se je oženil s Hribernikovo Milo s suških vrhov, ravno Pečnikovo hišo, kjer so

obhajali ženitovanjsko slavlje. Po poročnih ob-redih v Šmarjeti sta novoporočenca s svatov-skimi gosti neovirano, ker so šmarješka dekle-ta pozabila zapenjati, prispela na kraj ženito-vanja k Pečniku. In kaj kmalu je nastalo pri Pečniku najprijetnejše in domače razpolože-nje. Ker je bil ravno pustni ponedeljek, se je na večer nahitelo mnogo ljudi, sosedovih iz Belšaka, Šmarjete in drugih vasi in razvila se je pravcata ljudska in domača zabava ob god-bi, brezskrbnem plesu, petju in zabavnimi obi-čaji iz davnih dni.

Zadovoljni so se ljudje pričeli šele zjutraj poslavljati od prijaznih Pečnikovih, veseli, da so preživeli prijetno in brezskrbno noč. Ne-vesta Mila pa je povedla svojega moža na svoj dom k Hriberniku, kjer bosta skupno ko-rakala skozi življenje. Naj Hanza, ki je poklic-no zidar, gradi s svojo ženo tudi zadovoljno in srečno družinsko življenje na mnoga leta!

Zahomec

Visoko starost 94 let je doživel Kovačičev oče Martin Hebein in s svojo tudi priletno ženo sta že praznovala jubilej diamantne po-roke. Letošnja zima pa je Kovačičevega očeta vzela in 14. februarja je zapustil ta svet. Ob številni udeležbi žalnih gostov smo pokojnega očeta spremenili na njegovi zadnji poti in ga iz-ročili materi zemlji.

S pokojnim Kovačičevim očetom je odšel od nas kos stare Zilje, ker je hranil v sebi vse po-teze pristnega ziljskega človeka. Do zadnjega

se je veselil zdravja in posvečal vse svoje mo-či koristnemu delu. Eden izmed sinov se ni vrnil iz vojne z ruske fronte, niti ni bilo spo-ročila o njegovi smrti in je pogrešan. Za pokoj-nim Kovačičevim očetom žalujejo z njegovo priletno ženo številni svoji in naj vsem pre-ostalim velja naše iskreno sožalje!

Medborovnica

Nedavno sta se poročila ugledni kmet Šimen Šlemic iz Resnice in Mici Mlečnik iz Kožen-tavre. Šlemic je po poročnem slavlju povedel svojo ženo kot gospodinj in življenjsko dru-žico na svoj dom v Resnico. Novoporočenemu paru, možu Šimenu, ki posveča poleg svojemu gospodarstvu svoj trud tudi občin ljudskim koristim kot član nadzornega odbora Južno-koroške semenarske zadruga in predsednik ob-činskega odbora Slovenske kmečke zveze, in ženi Miciji iskreno čestitamo ter želimo mno-go zadovoljstva in sreče!

Celovec

Deželna sanitarna direkcija za Koroško je pred nekaj dnevi izdala statistiko o obolenjih za gripo in njenih posledicah na Koroškem. Ker je gripa zajela tudi številne osebe na na-ših vaseh, podajamo v izveščku nekaj podat-kov iz tega poročila. Gripa, ki se je razmah-nila v epidemijo, se je v posameznih prime-rih pojavila že v začetku januarja. Obolenje se je pojavljalo po bolečinah v prsih in suhem kašlju in kožno so se pokazali simptomi obo-lenja po splošni utrujenosti, bolečinah v udih in glavobolu. Kmalu po obolenju se je dvig-nila temperatura do 38 in 39 stopinj, pa je spet kmalu padla. Posledica gripe je po obo-lenju bila še kakih 14 dni trajajoča močna utrujenost in deloma tudi oslabljenje srea.

V času od 18 do 23. januarja so zaznamovali samo 9 primerov obolenj za gripo in eden smrten slučaj. Med dnevi od 24. do 31. ja-nuarja pa so že javili 418 obolenj za gripo in eden smrtni primer. Od 1. do 7. februarja je naraslo število na 2208 bolezenskih prime-

Podjetje v Celovcu išče strojepisko z obvlada-njem nemške stenografije in slovenskega je-zika. Pismene ponudbe s fotografijo na upravo pod šifro „vestna“.

rov, od 8. do 14. februarja pa na 6310 obo-lenj in tri smrtne primere. Skupno je po tem poročilu umrlo za gripo do 14. februarja pet oseb. V tem poročilu navedeni primeri seveda niso zajeli vseh bolezenskih primerov, ker pri lahkejših obolenjih mnogo ljudi ni iskalo zdravniške pomoči in tudi ni izostalo od dela. V splošnem je bil potek bolezni v prizaneslji-vem smislu, ker so le v redkih primerih na-stale težje komplikacije. V smrtnih primerih je šlo po večini za zelo stare in oslabele ose-be, ki so zaradi tega podlegle bolezni. V osta-lem pa je bilo za zdravljenje gripe na razpol-a-go dovolj zdravil in tudi bolnice so bile v stanu sprejeti vse bolnike, ki so jih zdravili v bolnicah.

V primeri z našimi mesti ni opaziti kake po-sebne živahnosti, kakor da v številnih hišah stanuje le malo ljudi.

Trgovin je veliko in polne so, Vsemogoča roba se ti ponuja. Tujca, ki se ustavi pred iz-ložbo, še bolj kakor razstavljeno blago, zani-majo cene. Nižje so kakor pri nas, a človek ne sme pozabiti, da so šilingi in ne dinarji. So gotovi predmeti, ki so morda res za spo-znanje cenejše kakor pri nas — to je seveda treba sproti izračunati — mnogi predmeti so pa seveda tudi dražji. Kupcem nudijo vsemo-goče olajšave, imajo „beli teden“, imajo „In-venturverkauf“ itd., a kupcev je malo. Ko tako romaš od okna do okna in malo računaš, ti nehote pride na misel tisto: za malo denarja malo muzike, za dobro muziko je tudi tam treba imeti mnogo denarja, kakor menda po-vsod na svetu. Če prineseš s seboj za spo-min vžigalnik, ki si ga res poceni dobil, to še pomeni, da je pri nas vse drago, tam pa vse zastoj. Zdravo pa je, da se človek o tem sam in na mestu prepriča.

Tudi Beljak smo obiskali. Samo mimogrede. Ista slika kakor v Celovcu. Obema mestoma se še občutno pozna vojna, mnogo je še raz-rušenih stavb in cele ulice zaplankane. In še nekaj opaziš. Pri nas se mnogo gradi in to povsod, tam zelo malo. Še staro le počasi po-pravljajo. Še marsikaj mi sili v prste, pa bodi dovolj.

Vrnili smo se proti Jesenicam. Res nekaj dni prej kakor smo nameravali, a v prepričanju, da smo storili veliko kulturno delo, da smo dostojno predstavili našo domovino in našo pesem, prav tako pa tudi pokazali svoj ponos.

na. Koliko Slovencev bi rado poromalo v ta prekrasni Marijin dom! Preden smo se poslo-vili od starinske cerkve, od Matere božje in groba koroškega blagovestnika svetega Mode-sta, smo zapeli še nekaj naših najbolj priljub-ljenih Marijinih pesmi.

V ŠKOFIČAH

Odločili smo se, da napravimo samo še en nastop, nato pa se vrnemo domov. Ne toliko zaradi šibkega obiska, bolj iz protesta, da smo bili oropani dobrega imena prav od tistih, od katerih bi najmanj pričakovali. Na poti v Ško-fiče smo bili ob zaledenem Vrbskem jezeru povabljeni na kratek obisk k našemu konzulu v Celovcu g. Mitju Vošnjaku, ki se je ves čas našega bivanja na Koroškem živo zanimal za naše uspehe in neuspehe in nam v vsem šel dobrohotno na roko.

V Škofičah, ki je čisto slovenska vas, smo bili prvi jugoslovanski zbor, ki je po vojni pri-šel k njim na obisk. Kaj če bomo tudi tukaj hladno sprejeti? A bili smo že ob samem pri-hodu nemalo in prijetno presenečeni. V dvo-rani, kjer so bile pogrnjene mize, od straneh klopi, nas je pričakovalo lepo število ljudi, še in še so prihajali, dokler se dvorana ni popol-noma napolnila. Ob našem prihodu je završa-lo, neko veselo in obenem slovesno razpolože-nje nas je vse objelo. Tik pred začetkom na-stopa sem stekel še k našemu avtobusu, pa sem v veži naletel na ženo kakih šestdesetih let. Vsa zasopla si je stepala sneg iz ramen.

„A se je že začelo?“

„Ne še, bomo pa kmalu začeli“, sem ji po-vedal.

„No, čast bogu, sm dro hteval!“

In mi je pravila, da je prišla dve uri in pol daleč, samo da bi nas slišala. Kdaj in ka-ko bo v tem snegu, ki je vedno bolj naletaval, prišla domov, to zanj ni bilo važno, samo da je zdaj tukaj. Še pozneje sem jo opazoval z odra. Ob zidu tam zadaj je bila, stol si je po-iskala; kadar smo začeli peti, je vstala, ko smo nehali, je spet sedla.

Tako razpoloženih in tako hvaležnih poslu-šalcev gotovo ne bi nikjer našli, če bi še to-liko prepotovali. Prav vsaka pesem in vsaka beseda je vžgala, še in še smo morali doda-jati in raztegovati svoj skromni program. Solze so se ljudem svetile v očeh, nazadnje so nas takorekroč potegnili z odra medse. Tu smo to-rej srečali prave, nežne in mehke Korošce. Škofičani imajo tudi svoj zbor in kar lepo za-pojejo. Ko smo mi nehali, so se oni oglasili, nazadnje pa vsi skupaj. Hoteli so nas pridržati, vse bi nas prenočili, a morali smo se poslo-viti od ljubeznivih Škofičanov in zatrdno ob-ljubiti, da se še vrnemo.

Škofiče nam take niso postale samo prijetno doživetje, nepozaben spomin, ampak tudi te-meljito zadoščenje za vse, kar je bilo prej ne-prijetnega. In to je več kakor samo uspeh.

KRIŽEM PO CELOVCU

Celovec naredi vtis čisto nemškega mesta. Človeku, ki se privkari in le za kratek čas sprejaja po njegovih ulicah, je tudi težko pre-soditi, koliko je v tem mestu še slovenskega življa. Imena podjetij oziroma njihovih lastni-kov so dostikrat še čisto slovenska, pogostoma pa popačena, in če vstopiš, moreš kaj opraviti samo po nemško. Zdi se, da se germanizacija Celovca približuje končni fazi.

ZA GOSPODINJO IN DOM

O pravilnem pripravljanju hrane

Malo je za zdravje tako važnih stvari, kot je hrana. Zato moramo paziti, da ohranimo v njej vse hranilne snovi, ki so za pravilno delovanje človeškega telesa potrebne. Kajti naše telo potrebuje poleg sladkorjev, maščob in beljakovine tudi rudninske snovi in vitamine. Sicer so nam rudninske snovi in vitamini potrebni le v majhnih količinah, vendar pa so življenjske važnosti in zato moramo pri pripravljanju paziti, da jih ne uničimo.

Poglejmo si nekaj pravil o pravilnem pripravljanju hrane:

1. Ko zelenjavo opereš, jo ne smeš pustiti brez potrebe namakati v vodi, ker se nekateri vitamini v vodi topijo in pri tem preidejo iz zelenjave v vodo! Ko vodo odliješ, si z njo odliha tudi dragocene vitamine.

2. Kuhaj in peci krompir vedno v oblicah, kajti vitamin C, ki ga krompir vsebuje, se mnogo lažje uničuje, če je izpostavljen kisiku iz zraka! Poleg tega prehaja tudi v vodo, v kateri se krompir kuha in ki je ne moreš uporabiti.

3. Da preprečiš dostop zraka, imej pri kuhanju zelenjave posode dobro zaprte (ponekod izdelujejo za to celo posebne lonce, ki se hermetično zapirajo).

4. Ne mešaj hrane prepogosto in brez potrebe, ker s tem omogočiš zraku dostop med vse delce.

5. Razreži zelenjavo ali sadje šele, ko je kuhano. Če ga razrežeš prej, ima zrak spet večji dostop v notranjost zelenjave, vitamini in rudninske snovi pa se tudi bolj raztapljajo v vodi.

6. Serviraj hrano takoj, ko je pripravljena! Čim bolj je hrana postana, tem manj ima vitaminov.

7. Če daješ bolniku ali otroku sadne ali zelenjavne sokove (limonado, naravno oranžado, korenčkov sok itd.), jih pripravi, tik preden jih pije, da boš skrajšala čas, v katerem bo zrak uničeval vitamine.

8. Ker so nekateri vitamini občutljivi za temperaturo, kuhaj zelenjavo samo toliko, kolikor je potrebno, to se pravi toliko, da se zmehča! Pazi, da že pripravljena zelenjava ne bo stala dolgo na toplem štedilniku. Če stoji kuhana zelenjava eno uro ali tudi manj časa na toplem, se vitamini uničijo. Zato je tudi pogrevanje nepriporočljivo.

9. Vrzi zelenjavo že v vrelo vodo, ne pa v hladno, da se ne bo predolgo namakala in se grevala!

10. Uporabljalj pri kuhi zelenjave le toliko vode, kot je potrebno. Torej tako malo, da ti je ne bo treba odlivati. Voda, v kateri se je kuhala zelenjava, je, kot vemo, zelo dragocena. V njej so vitamini in rudninske snovi, za katere smo slišali, da so našemu zdravju izredno koristne.

11. Jedilna soda prav tako uničuje nekatere vitamine, zato je ne uporabljaj pri kuhanju zelenjave in zoper sesirjenje mleka.

12. Spet drugi vitamini so občutljivi za svetlobo. Zato imej mleko in surovo maslo shranjeno v temnem prostoru in na hladnem.

13. Vso hrano hrani vedno na hladnem, ker so vitamini, kot rečeno, občutljivi za toploto, in pa tudi zaradi tega, ker se razne bolezenske klice množe in razvijajo laže v hrani, ki jo imamo v toplih shrambah. To ne velja samo za meso, mleko in maslo, temveč tudi za surovo sadje in zelenjavo ter jajca.

Če že moraš sadje in zelenjavo lupiti, jo

lupi čimbolj na tanko, ker so vitamini navadno v lupini ali tik pod njo.

16. Baker je sofražnik vitaminov. Zato ne uporabljaj za kuho bakrene posode. Ker baker prehaja tudi v hrano, ki se v bakreni posodi kuha, postane hrana lahko strupena.

17. Pri pripravljanju hrane pazi na to, da boš imela roke čiste in da bosta posoda in pribor, ki ga uporabljaš pri kuhi, skrbno očiščena. S tem boš preprečila dostop bolezenskih klic v hrano, ki bi jo pokvarile in škodovala zdravju.

Dr. B. Bebler „Naša žena“.

Otroci neprestano sprašujejo

Komaj zna otrok govoriti, že vprašuje, kaj je to in kaj je ono. Posebno pa se otrokova vedoželjnost stopnjuje okoli njegovega četrtega oziroma petega leta. Ko si je petletni Peter v ulici z mamo ogledal kita, je hotel vedeti, kdo je večji, ali kit ali sonce. Drugič zopet ga je zanimalo, zakaj sonce sije, zakaj pada zdaj sneg in poleti ne. Ob očetovi pomoči mu je „uboga“ mati nekako ustregla, toda ko je mislila, da ga je zadovoljila, je že sledilo novo vprašanje. Hotel je vedeti, nadebudnež, zakaj pa potem tudi muček ne govori, če pa ima usta, jezik in glavo, kakor mi.

Kako se torej odzivamo otrokovim vprašanjem, da bo najbolj prav? Mislim, da bomo na vprašanje še najbolje odgovorile, če povejmo, s čim pri odgovorih otrokom na njihova vprašanja najbolj grešimo? Odrasli se predvsem strašno hitro naveličamo otrokovih vprašanj. Saj je razumljivo, dela imamo dovolj in skrb, pa se najraje izognemo s kratkim: „Ne vem tega, ne znam. Boš očeta vprašal, kadar se vrne.“ — In oče: „Vprašaj mamo, saj vidiš, da jaz berem. Mir mi daj.“ — In zakaj so takšni naši „odgovori“ zgrešeni?

Otrok, ki veliko sprašuje, vsekakor razodeva izrazito vedoželjnost. Po njegovih številnih „zakaj“ in „kako to“ smemo sklepati, da se njegov razum, njegova inteligenca budi. Kaj je bolj naravno, kot da se starši tega dejstva razveselimo in da s primernimi in ljubeznivimi odgovori to prebujanje podpiramo? Z molkom, z odrezavim „molči“ in „sita sem te“ seveda gotovo ne storimo.

Kako naj si majhen otrok pridobi osnovno izkustvo o svetu in življenju, če mu na njegova vprašanja nihče ne odgovarja ali če mu odgovarja samo površno, morda pa celo napak? Otrokova vprašanja zato pametna mati pridno izkorišča in mu na nje kratko, pa otroško odgovarja. Če se nam zdi, da je kdaj otrok zastavil le pretežno vprašanje, tedaj mu preprosto odgovorimo: „Majhen si še zdaj, to boš bolje razumel, ko boš hodil v šolo“ itd.

Zelo važno je tudi, da otroku odgovarjamo v pravilnem in lepem jeziku. Otrok se nauči govora po našem govoru in bogastvo njegovega jezikovnega izraza je odsev našega izražanja. Gotovo bi osnovnošolski učitelji

manj tarnali nad revščino učencev v govoru in izražanju, če bi starši z otroki, predvsem v predšolski starosti, več in pravilneje govorili na nja, povezan je z razvojem otrokovega znanja, povezan je z razvojem otrokovega govora. Majhen otrok veliko govori, on rad po nekajkrat ponovi isto besedo. Odraslim se namreč zdi to ponavljanje ene in iste besede smešno ali celo neumno, toda otrok si s tem ponavljanjem stvar bolj zapomni. Njegov besedni zaklad je še siromašen, zato pustimo, da veliko govori in sami govorimo z njim. Razgovor, pa bodi doma ali na sprehodu, v času igre ali kjer koli, bogati otrokov govor, ga navaja na samostojno mišljenje, širi njegovo obzorje, njegovo znanje in tudi vzgaja njegovo zanimanje.

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.20 Jutranja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 9.05 Želje poslušalcev — 10.15 in 15.00 Šolska oddaja — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 14.10 Kar si želite — 17.10 Popoldanski koncert. Poročila dnevno ob: 7.00, 8.00, 12.30, 17.00, 20.00 in 22.00.

Sobota, 7. marec

14.30 Želi si kaj! — 16.15 Mala filmska revija — 20.15 Športna poročila — 20.20 Mojstri klasične opere.

Nedelja, 8. marec

7.15 Sonce čez hribeček gre, pesmi v nebo done... — 8.10 Kmečka oddaja — 8.20 Veselo se pričinja teden — 10.00 Maša — 11.45 Godba na pihala — 12.45 Kulturno zrcalo tedna — 14.45 Pozdrav za mesto in deželo — 16.15 „Udar na udar“ — 17.30 Sport in glasba — 20.15 Športna poročila — 20.50 Vedra nedeljska večerna glasba.

Ponedeljek, 9. marec

10.45 Iz ženskega sveta — 11.00 Pozdrav za mesto in deželo — 14.30 Slov. poročila in objave. Teden in ml. Atomsko energija za mir — 20.15 Specialno za Vas! — 20.45 Literatura v ponedeljek.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Dobro jutro dragi poslušalci! — 7.00 Radijski koledar in pregled tiska.

SPORT

TEDEEN SMUČARSKIH POLETOV NA KULMU USPEŠNO ZAKLJUČEN

Zadnjo soboto in nedeljo so bile glavne tekme na mamutski skakalnici na Kulmu. Kakor je bilo za pričakovati, je tudi letos stala prireditelj v znamenju novih rekordov in spoznanj na področju smučarskega športa. Znani avstrijski mojster Sepp Bradl je tudi tukaj pokazal svojo izredno sposobnost. Postavil je nov avstrijski rekord 120 metrov in pokazal, da ni bil samo prvi, ki je skočil čez 100-metrsko značko (leta 1936 — 101 m v Planici), ampak tudi še sedaj stremi za višjimi rekordi. Zelo dobro so se postavili Amerikanci, zlasti 20-letni Sherwood, ki je zasedel tretje mesto. Jugoslovani Rudi Finžgar, znani „dolžinski lovec“ (Weitenjäger), kakor so ga imenovali športni poročevalci, se je tudi uvrstil med prvo petorico. Finžgar bi bil drugi za Bradlom, če bi se računala samo dolžina brez sloga, kakor lansko leto v Oberstdorfu. Dolžinski in brzinski merilci mu dajo prav, nota za slog ga pa postavi šele na 5. mesto. Primer Rudi Finžgarja bo bržkone FIS še obravnavala, tako pišejo časopisi.

Končni vrstni red:

1. Bradl (Avstrija) nota 449,8; 2. Däscher (Svica) nota 441,4; 3. Sherwood (Amerika) nota 436,1; 4. Brutscher (Nemčija) nota 435,9; 5. Finžgar (Jugoslavija) nota 423,4; 6. Weiler (Nemčija) nota 408,6.

PLANICA SE PRIPRAVLJA

Že dolgo so se pripravljali na veliko planiško prireditev, za katero vlada tudi letos veliko zanimanje. Jugoslovani bo nastopilo 20. Od inozemcev so se javili Francozi, Amerikanci, Nemci, Švicarji, Avstrijci in Italijani. Avstrijsko reprezentanco sestavljajo Moser, Kerber, Kostner in Pless. Imena kot Polka, Finžgar, Sherwood, Eder in Kerber bodo tudi letos dali prireditvi mednarodni značaj.

50

Od Stare vasi do Vidma ropoče boben. Kdaj pa kdaj počti puška in zamolklo odjekne po zasneženih ravnini. Štajerke planejo iz izbe na vrata: Hrvati gredo nad gospodo! Dolga, dolga vrsta jih je, ne vidiš jim ne konca ne kraja. Čudni, brkati ljudje. Eni garioje sneg peš, drugi so na konjih. Eni imajo široke klobuke, drugi kučme; eni opanke, drugi škornje. Ti nosijo plašče iz surovega nevaljanega sukna, oni narobe obrnjene ovčje kožuhe. Brk se opriema ivje. Vsi gledajo veselo predse. Svobodni so: to jih dviga. Ta nosi puško, oni kopje, ta sabljo, oni koso, ta sekiro, oni cepin. Vsak ima na prsih križ, kakor so ga nosili v ranem srednjem veku križarji — sami se tako imenujejo. Vsakemu igra za klobukom ali kapo pero, a nad vsemi se vije bela zastava s črnim križem. Zraven nje jezdi mirno gledajoč predse vojvoda Ilija Gregorič. To je mož! Svobodno gleda, za pasom mu sevata srebrna samokresa, ničesar se ne boji. Tudi štiri topove na premah s kolesi vozijo s seboj. Te so jim poslali Cesargraščani, kakor tudi deset dvopušk s stojali. Bobnajo, kakor tla gredo na prošenje, streljajo, kakor da

gredo na svatbo, in pojo čudno zategnjeno pesem, kakor da pojejo bilje.

Sedaj so dospeli do Vidma. „Tu je treba čakati,“ je velel Ilija. Poišči si zavetje, kjer in kakor znaš, v hiši, v hlevu, v skednju, v cerkvi ali pa čakaj kar na snegu. Zvečero se je, megla je, mračno in neprijazno. Preko Save se vajo iz hiš krškega mesta sveče, hribo se v megli strmo dvigajo, suhe veje štrlijo v zimski zrak, sneg leži visoko. Pa kaj ti megla in sneg, če si svoj? Videm je poln ljudstva, kakor da si nasadil krompir. Največja gneča je pred hišo župana. Tu stoje topovi, tu je kraj vrat prislonjena zastava. Vrata so odprta. Kapetani vstopajo, se vračajo in spet vstopajo, kakor da je to krčma.

„Kakšnega vraga čakamo tu,“ vpraša pri vratih Pavel Fratrič, kapetan stubiški, „kakšno kašo nam Ilija spet kuha?“

„Kašo, pa kakšno,“ se zasmije Ivan Karlovan, kapetan stenjevski in puha v roke, „za veliko gospodo. Imela bo kaj pojesti.“

V županovi veliki sobi je žarela peč. Kraj nje se je na klopi iztegnil Nožina. Puška mu leži na tleh. V kotu sedi na zemlji Matija Gušetič, reže hlebec in gleda Nikolaja Krobota, ki z Nikolajem Kupiničem počasi pije vino, pri oknu pa mali „advokat“ šepeče Metličanu Dorčiču razne stvari.

Zdaj pade v sobo Ivan Svrač, ves moker in upehan od dolgega pota.

„Oho! Ti, Svrač?“ zavpijejo vsi.

„Kje je Ilija?“ vpraša in seže po vrču.

„Onstran v Krškem,“ odgovori Gušetič, „po-

gaja se, da se predad in stopijo na našo stran.“

„Pasje vreme!“ se otresa Svrač, „kosti ne čutim.“

V tem hipu se pojavi in pragu Ilija in z njim čevljar Jurij Planinec in krojač Osvald iz Krškega.

„Pomozi Bog, bratje!“ pozdravi Ilija. „Sreča nam dobro služi. S krškimi meščani smo se lepo dogovorili. Naši so. Prisegli smo drug drugemu in tu nam pošiljajo poštena človeka kot priči.“

„Primojduši,“ udari čevljar po svojih prsih, „pošten sem. Naj se mi pošvedrajo vse moje pete, če ne gorovim resnice. Ima me, da bi sešil par čevljev iz gosposke kože.“

„Ti si, Svrač, naposled prišel,“ ga nagovori Ilija, „kakšne novice si nam prinesel, prijatelj?“

„Ničesar se nam ni bati ne od Uskokov in ne od Zrinjskih konjenikov. Svobodno moremo naprej.“

„Dobro,“ reče Ilija, „jutri zarana krenemo preko Save. Ti, Kupinič, boš vodil vojsko, s teboj pa pojdejo Turkovič, Fratrič, Nikolaj Bartolič in Grga Drvodelič. Vzemite tisoč ljudi, pet velikih dvopušk in dva topa.“

„A ti?“ vpraša Kupinič.

„Jaz korakam dalje k Sevnici in v goro Pilštajn, kjer nas čaka Šterc. Vi boste krenili od Krškega prek Drenove na uskoške gore. Z druge strani pridejo Jastrebarčani, potem pa udarite na Metliko, ki vas čaka. Tam se vam ni ničesar bati, ker so Žumberčani naši. — Ti,

Drmačič, pa sedi in napiši pismo, da ga pone-se Nožina med Uskoke. Obljubili so, ne bodo se nam izneverili. Toda vidijo naj črno na bellem, da jih vabimo v svoj krog kot brate.“

Drmačič sede in piše, Ilija pa sleče kožuh in sede za mizo. Vtem se zasliši zunaj glasen jok.

„Kaj je to?“ skoči vojvoda na noge. V sobo plane Štajerka.

„Dobri ljudje!“ bruhne spet še huje v jok: „V mojo siromašno kočjo je vdrl vaš človek. Razbil mi je s sekiro skrinjo in vse izropal.“

„Kdo je to bil?“ divje plane Ilija.

„Evo ga,“ zavpije izza vrat Karlovan, ki da vi za vrat bledega kmeta.

„Kdo si?“ vpraša Ilija.

„Štefan Šafarič,“ momlja kmet.

„Ali smo Turki, lopov? Ali smo se dvignili, da ropamo? Na drevo z njim, tu pred hišo, da bo vsak, ki se mu hoče ropati, videl, kaj ga pri nas čaka.“

Kmet zakriči, toda nekaj minut zatem se njegovo truplo že pozibava s suhe jablane pred županovo hišo. V gneči, ki je nastala, pa se vtem splazi iz hiše Svrač v noč.

(Dalje)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 16—24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H., Klagenfurt. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2. Postschließfach 17.